

Programma 7 Landbouw en voedsel

Provincie Noord-Brabant

Inleiding

Resultaten 2021

Het programma Landbouw en Voedsel ligt op schema en heeft in 2021 op een goede manier invulling kunnen geven aan de uitvoering,

Corona

Corona heeft ertoe geleid dat een aantal fysieke bijeenkomsten geen doorgang heeft kunnen vinden, dat speelt breed over het programma, nog wel het meest binnen landbouw en samenleving. Tegelijkertijd zien we de kwaliteit van de digitale bijeenkomsten ook toenemen en hebben de ervaring dat het de mogelijkheid biedt om een breed bereik (meer deelnemers) in een bijeenkomst te krijgen. Er ontstaat in toenemende mate aandacht voor een hybride aanpak waarbij digitale onderdelen hun eigen meerwaarde zullen blijven hebben.

In 2021 is het ontwerp Beleidskader Landbouw en Voedsel 2030 opgesteld

Het beleidskader Landbouw en Voedsel 2030 schetst een langjarig perspectief en consistente aanpak voor de noodzakelijke transitie van de landbouw- en voedselsector in Brabant. Het beleidskader is tot stand gekomen door een intensieve interactie met een brede groep partijen, In Tour de Brabant hebben we gesproken met overheidspartijen zoals het rijk, gemeenten en waterschappen, alsook vertegenwoordigers van agrariërs, ketenpartijen, burgerbewegingen en natuur- en milieuorganisaties. Daarnaast hebben we verschillende bijeenkomsten georganiseerd om input op te halen en af te stemmen. Dit proces heeft geleid tot het in ontwerp vaststellen van het beleidskader Landbouw en Voedsel 2030 in oktober (Statenmededeling 8 november 2021). Het ontwerp beleidskader heeft in oktober en november ter inzage gelegen en heeft geleid tot 25 zienswijzen. In het laatste kwartaal van 2021 is gewerkt aan het verwerken van de zienswijzen en de verdere uitwerking van het beleidskader t.b.v. de besluitvorming in de Provinciale Staten in 2022. Samen met het ontwerp Beleidskader heeft ook de plan MER ter inzage gelegen. De cie. voor de m.e.r. en Brabant Advies hebben beiden hierover geadviseerd.

We hebben diverse andere podia benut om de ideeën uit het ontwerp-beleidskader uit te dragen, o.a. de Dutch Food Week en de Dutch Design Week. Zo zijn we ook gestart met de Agrifoodtalks.

We hebben de innovatie in Landbouw & Voedsel aangejaagd

In 2021 is de innovatie-samenwerking in de landbouw- en voedselketen tussen triple-helix-partijen, de BOM en de provincie overeengekomen. Dit heeft geresulteerd in een bredere samenwerking en is verankerd in de gezamenlijk opgestelde Innovatieagenda Landbouw en Voedsel. Het betekent een gezamenlijke inzet op innovatiethema's als 'smart farming', 'smart processing', 'eiwittransitie', 'tegengaan van voedselverspilling en reststroomverwaarding' en 'future foods'. Daarnaast hebben we –samen met ZLTO- 24 projecten gehonoreerd in het kader van het Landbouw Innovatiebureau Brabant (LIB).

We hebben de voortzetting van de Transitie Veehouderij bevorderd

De transitie is in 2021 aangejaagd door Taskforce Toekomstbestendige Stallen en de Subsiemodules brongerichte verduurzaming stal- en managementmaatregelen (Sbv) van het Rijk. Met de Taskforce hebben we agrariërs en stallenbouwers ondersteund en subsidies toegekend voor brongerichte innovatieve stalsystemen. Daarnaast hebben we de ontwikkeling van brongerichte stalsystemen voor vleeskalveren en konijnen gestimuleerd door middel van subsidies en demonstratieprojecten.

Gemeenschappelijk Landbouwbeleid-Nationaal Strategisch Plan

Verder hebben we ondersteuning gegeven, in IPO-verband, aan de totstandkoming van het Nationaal Strategisch Plan (NSP) in het kader van het (Europees) Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB). (Statenmededeling 29 november 2021)

We hebben gemeenten en agrariërs ondersteund

We hebben op volle kracht doorgewerkt –samen met o.a. de gemeenten- aan de ondersteuningsnetwerken zodat veehouders ondersteund konden worden met raad en daad in hun transitie. De netwerken zijn aangehaakt op alle gebiedsprocessen in het kader van de Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof. Via VAB-impuls hebben we ingezet op het beschikbaar stellen van onafhankelijk advies voor veehouders. Dit heeft

geleid tot veel aanvragers waarin we stoppende of omschakelende agrariërs hebben kunnen ondersteunen. Verder hebben we innovatieve, individuele agrariërs onderscheiden met een Agrofoodpluim. We hebben natuurinclusieve landbouw aangejaagd

Met de biodiversiteitsmonitor melkveehouderij hebben we circa 200 melkveehouders (in kennis en financiële zin) ondersteund in de ambitie om verbetering te realiseren in de kwaliteit van bodem, water, biodiversiteit en landschap. Veehouders die willen omschakelen hebben we ondersteund met het opstellen van een businessplan natuurinclusieve bedrijfsvoering en de uitgifte van grond. Er zijn circa 60 subsidies aan veehouders verstrekt voor het opstellen van een businessplan natuurinclusieve bedrijfsvoering. Inmiddels zijn er 40 plannen gereed en is er een grondvraag voor ca. 50 hectare. Vanwege het geringe aanbod van grond is tot nu toe 10 hectare gerealiseerd.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Bijdragen aan het minimaliseren van ongewenste effecten van de landbouw op de omgeving

■ Stand van zaken

In de veehouderij hanteren we een "One Health" aanpak gericht op de gezondheid van mensen, dier en milieu. Aspecten zijn onder meer: de emissies van geur, ammoniak, fijnstof, endotoxinen, antibioticagebruik, verbeterde dierenwelzijn en acceptabel lage risico's voor de gezondheid van boeren en burgers inclusief de leefbaarheid van het buitengebied. Om de effecten van ammoniak-, geur-, endotoxine en fijnstof-emissie goed zichtbaar te kunnen maken presenteren we de gegevens in de vorm van meerjarige trends. In het infoboord Agrofood is een aantal trends betreffende de effecten van veehouderij op de omgeving opgenomen. Deze actualiseren we regelmatig.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Ontwikkeling en toepassing van innovatieve stalsystemen

Omschrijving (toelichting)

Indicator:

- Ontwikkelde en toegepaste innovatieve, schoon-bij-bij-de-bron-stalsystemen (aantal: 5)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In plaats van 5 zijn er 4 schoon-bij-de-bron-stalsystemen gerealiseerd Door de door ons toegekende subsidies en ondersteuning door de Taskforce in 2021 voor de ontwikkeling van brongerichte innovatieve stalsystemen in 2021 geleid tot de toekenning van 4 voorlopige emissiefactoren voor stalsystemen voor melkvee. In 2021 zouden de definitieve emissiefactoren van een innovatief stalstelsel voor diverse categorieën varkens worden aangevraagd, maar het project heeft vertraging opgelopen doordat het systeem tussentijds moest worden aangepast en de validatiemetingen niet konden worden afgerond. Van een ander innovatief stalstelsel voor varkens en van 3 tot 5 systemen voor vleeskalveren zouden voorlopige emissiefactoren worden aangevraagd. Beide projecten hebben vertraging opgelopen, de bijzondere emissiefactoren die nodig zijn voor de voorlopige emissiefactoren zijn nog niet allemaal verleend. In 2021 zijn aanvullende subsidies verleend om de ontwikkeling van brongerichte stalsystemen voor vleeskalveren en konijnen te stimuleren en voor een demonstratieproject van een emissiearm stalstelsel voor jongvee

Stimuleren van veehouders om gebruik te maken van de ondersteunende maatregelen

Omschrijving (toelichting)

Indicator:

- Veehouders die gebruik maken van ondersteunende maatregelen (aantal 250)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Begin 2021 is het hele pakket aan ondersteunende maatregelen geëvalueerd door de adviescommissie Ondersteunende Maatregelen Transitie Veehouderij, naar aanleiding hiervan is het pakket geactualiseerd en geoptimaliseerd. (Statenmededeling 8 februari 2021) In 2021 is onverkort ingezet op het beschikbaar stellen van onafhankelijk advies voor veehouders via VAB-impuls en het als overheden sneller en beter stimuleren en uitvoeren van de vervolgstappen van gemaakte keuzes via ondersteuningsnetwerken. Bij VAB Impuls hebben zich inmiddels 701 aanvragers gemeld, waarvan 375 stoppende of omschakelende agrariërs. Een voorstel voor verlenging tot eind 2023 is in 2021 in gang gezet. In ongeveer 20 gemeenten is een ondersteuningsnetwerk actief en deze netwerken zijn aangehaakt op alle gebiedsprocessen in het kader van de GebiedsGerichte Aanpak Stikstof. De ondersteunende maatregelen liggen hierbij als faciliterend instrumentarium altijd op tafel. In 2021 is daar bovenop veel aandacht geweest voor snelle en slagvaardige besluitvorming ten aanzien van herbestemming van de locatie van deelnemers aan regelingen, zoals de Saneringsregeling Varkenshouderij en de Maatregel Gerichte Opkoop.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Stimuleren van de ontwikkeling van een economisch gezonde agrarische sector in Noord-Brabant

■ Stand van zaken

We hebben op 4 juni samen met de Regionale ontwikkelingsmaatschappijen (REWIN, AFC, Brainport) en de BOM een samenwerkingsovereenkomst getekend, waarin is afgesproken om gezamenlijk zogenaamde innovatie-allianties aan te gaan voor de thema's Smart Farming plantaardig en dierlijk, thema Eiwittransitie, thema Voorkomen voedselverspilling en verwaarden reststromen en het thema Food processing en Future Food.

In deze samenwerking wordt vanuit de provincie mogelijk gemaakt om consortia op deze thema's te smeden (enabler), voor het uitvoeren van innovaties op deze vijf thema's.

Bedoeling is dat voor elk van de thema's binnen deze bestuursperiode minimaal twee initiatieven worden opgewerkt richting financiering.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Ondersteunen initiatieven Voedsel 1000

Omschrijving (toelichting)

Indicator:

- Ondersteunde trajecten (aantal: 5)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Ondersteuning initiatieven agrofood high-tech trajecten (inclusief crossovers)

Omschrijving (toelichting)

Indicator:

- initiatieven begeleid naar aanvraag Europese of nationale financiering (aantal: 4)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2021 zijn 4 initiatieven begeleid.

- Vanuit de alliantie Holland Robotics (High Tech NL) is een aanvraag ingediend en gehonoreerd binnen REACT-EU voor een bedrag van € 2,5 mln. in juni 2021
- AFI Slimme Varkensketen heeft subsidie verkregen voor het opstarten van een 2 tal projecten
- AFI Autonome Akker; lead partner PixelFarmingRobotics (PFR) heeft subsidie en een achtergestelde lening verkregen voor ontwikkeling van onkruidrobot.
- Vanuit de alliantie Data Driven Agrifood Future is een aanvraag ingediend binnen de call HORIZON-EIE-2021-CONNECT-01 (European Innovation Ecosystems). Doel van het project is de weg vrijmaken voor een dynamisch en verbonden innovatie ecosysteem voor datagedreven oplossingen in de agrifood waardeketen.
- In oktober 2021 is het kader van het Groeifonds het Nxt Gen Hightech voorstel ingediend. Onderdeel van deze aanvraag is het voorstel dat is gericht op “ Handsfree Farms: Open Teelten , Veehouderij Voedergewassen , Fruit”.

Realisatie en bieden experimenteerruimte voor innovatieve projecten

Omschrijving (toelichting)

Op 8 april 2021 is de 21ste tranche Besluit uitvoering Crisis en Herstelwet gepubliceerd. In deze tranche is op verzoek van de provincie Noord-Brabant een experiment opgenomen dat betrekking heeft op het versneld toepassen van innovatieve technieken in stallen. Het experiment maakt het mogelijk om in plaats van een vast te stellen emissiefactor voor het innovatieve systeem, uit te gaan van feitelijk metingen die realtime via sensoren worden verkregen.

Indicator:

- Casussen (aantal: 3)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De provincie in 2021 3 besluiten afgeven voor de toepassing van de hardheidsclausule voor innovatieve systemen. Deze hadden betrekken op een konijnenhouderij en 2 varkenshouderijen (wroetvarkens en innovatiepark de Vlier).

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Bevorderen van het sluiten en verkleinen (in tijd en ruimte) van kringlopen in de Brabantse landbouw

Stand van zaken

Om het sluiten en verkleinen van kringlopen te bevorderen hebben we de ontwikkeling van eiwitrijke teelten ondersteund en ons gericht op de uitvoering van Brabant bemest beter.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Ondersteuning projecten nieuwe teelten/teeltmethodieken plantaardige eiwitten

Omschrijving (toelichting)

Indicator:

- Ondersteunde projecten (aantal: 4)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Uitvoeringsagenda mest

Omschrijving (toelichting)

We zijn in 2021 gestart met de verkenning van de Uitvoeringsagenda Mest als beoogde uitwerking van het Beleidskader Landbouw en Voedsel. Uitgangspunt van de UA Mest wordt dat alle mest wordt bewerkt tot bruikbare grondstof. Gescheiden meststromen (dunne en dikke fractie) bieden daarvoor de beste uitgangspunten. De plan MER Mest is getemporeerd tot na het afronden van de UA Mest omdat dan pas duidelijk is wat de nieuwe uitgangspunten zijn voor de plan MER. (Statenmededeling 20 september 2021)

Indicator:

- Brabant bemest beter in uitvoering (aantal: 1)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Bijdragen aan maatschappelijke waarden met de Brabantse landbouw- en voedselsector

Stand van zaken

Biodiversiteitsmonitor melkveehouderij

Bijna 200 melkveehouders nemen deel aan de biodiversiteitsmonitor melkveehouderij en investeren zo in verbetering van de kwaliteit van bodem en water, biodiversiteit en landschap. Voor hun bovenwettelijke inspanningen en maatschappelijke inzet ontvangen de agrariërs een beloning.

Inzet verbonden partijen

Voor het realiseren van de doelstellingen uit dit begrotingsprogramma worden binnen het programma geen verbonden partijen ingezet.

Nadere informatie over verbonden partijen staat in de paragraaf Verbonden partijen.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000	Jaarrek. 2020 realisatie	Begroting 2021 oorspronkelijk	Begroting 2021 na wijziging	Jaarrekening 2021 realisatie	Vershil begroting - realisatie
Lasten					
Programmalasten	17.006 N	2.238 N	19.756 N	11.791 N	7.965 V
Toegerekende organisatiekosten	3.257 N	2.767 N	2.336 N	2.343 N	6 N
Totaal Lasten	20.264 N	5.005 N	22.093 N	14.134 N	7.958 V
Baten					
Programmabaten	1.496 V	0	8.983 V	3.924 V	5.059 N
Bijdrage in toegerekende organisatiekosten	0	0	0	0	0
Totaal Baten	1.496 V	0	8.983 V	3.924 V	5.059 N
Saldo van baten en lasten	18.767 N	5.005 N	13.109 N	10.210 N	2.899 V

Verschillenanalyse

7. Landbouw en voedsel - Afwijking lasten (bedragen x € 1.000)	7.958
	V
Zuidoostelijke Zandgronden	4.518
	V
Projecten 2de tranche zijn ingediend en komen in 2022 tot uitvoering. Te optimistische raming van de activiteiten en bijbehorende kosten die door corona niet door konden gaan.	
Ondersteunende maatregelen	1.394
	V
De begrotingssubsidie aan de Taskforce Toekomstbestendige Stallen is nog niet beschikt en enkele stalsystemen zijn iets later beschikbaar gekomen dan verwacht, waardoor die realisatie pas in 2022 plaatsvindt. Ook duren de processen om boeren over te laten schakelen richting natuurinclusieve landbouw langer dan gedacht en zijn in de praktijk ook zeer arbeidsintensief waardoor resultaten en besteding van middelen iets later tot stand komen.	
Subsidies ihkv POP3	1.013
	V
De Rijksdienst voor Ondernemers (RVO) die de uitvoering van de Europese POP3 regeling verzorgt heeft significant langere tijd nodig om beschikkingen afgegeven dan is voorzien (regelingen zijn juni 2021 gesloten).	
Project LIFE Biodiversity (EU)	488
	V
De budgetraming was nog gebaseerd op de initiële raming bij aanvang van het project Brabants Bodem. Nu het project vol in uitvoering is, is er hebben we beter zicht op het bestedingsritme gedurende dit vijfjarige project en worden de ramingen voor 2022 en verder hier op aangepast bij de bestuursrapportage 2022.	
Circulaire economie	275
	V
In verband met het verkrijgen van voldoende draagvlak bij externe partijen starten projecten later op, hiernaast is er sprake van capaciteitstekort, waardoor minder uitvoering kunnen geven aan geplande activiteiten en dus minder besteding van middelen.	
Verbinden en aanjagen	180
	V
De onderbesteding bij Verbinden en Aanjagen komt voort uit enkele tientallen zeer kleine verplichtingen (gemiddeld €4000) die samenhangen met activiteiten die zijn vertraagd of niet zijn door gegaan vanwege Corona en teruggelopen bezetting in het team.	
Heldere kaders	135
	V
De aanbesteding van nieuwe opzet BVB (Bestand Veehouderijbedrijven) heeft meer tijd gekost, vooral om andere provincies in nieuwe opzet mee te krijgen.	
Toegerekende organisatiekosten	6
	N
De toegerekende organisatiekosten komen op basis van de gerealiseerde uren-inzet hoger uit.	
Overige: saldo van overige lagere en hogere lasten	38
	N
7. Landbouw en voedsel - Afwijking baten (bedragen x € 1.000)	5.059
	N
Zuidoostelijke Zandgronden	4.518
	N
Betreft een lagere onttrekking van de Rijksbijdrage a.g.v. lagere uitgaven.	
Project LIFE Biodiversity (EU)	488
	N
Betreft lagere EU bijdrage als gevolg van minder uitgaven.	
Overige: saldo van overige lagere en hogere baten	53
	N

